

ความสำคัญของสิทธิทรัพย์สิน ทางปัญญาเพื่อการพัฒนา

สาระสำหรับการปฏิรูปของประเทศในกลุ่มอาเซียน

ตุลาคม 2562

Geneva Network, *United Kingdom*

Institute for Democracy and Economic Affairs, *Malaysia*

Minimal Government Thinkers, *Philippines*

Paramadina Public Policy Institute, *Indonesia*

Siam Intelligence Unit, *Thailand*

Viet Nam Institute for Economic and Policy Research

| สารบัญ

สรุป	1
สรุปย่อแนะนำ	2
บทนำ - ทำไมกฎหมายคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาจึงสำคัญในประเทศไทย	3
การสร้างเศรษฐกิจความรู้ของประเทศไทยในอาเซียน	5
บทบาทของทรัพย์สินทางปัญญาในการพัฒนาเศรษฐกิจ	7
สถานะของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยในอาเซียน	9
มาตรฐานขั้นสูงสำหรับหลักการสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา	11
สิทธิบัตร	12
การตรวจสอบสิทธิบัตรอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเวลา	12
การมอบสิทธิบัตรสำหรับสิ่งประดิษฐ์ที่มีการนำไปใช้ประโยชน์..	14
มีความชัดเจนในการใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตร	15
ลิขสิทธิ์	17
แนวทางแก้ไข	18
เครื่องหมายการค้า	19
แนวทางแก้ไข	21
ความลับทางการค้า	22
แนวทางแก้ไข	22
การกำกับดูแลเรื่องการคุ้มครองข้อมูล	23
แนวทางแก้ไข	23
อ้างอิง	24

สรุป

- เพื่อให้การเติบโตทางเศรษฐกิจมีความยั่งยืนและบรรลุสถานะประเทศที่มีระดับรายได้ขั้นสูง ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะต้องเปลี่ยนพื้นฐานทางเศรษฐกิจใหม่ ที่จากเดิมมีการผลิตขั้นพื้นฐานแล้วจึงส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่ฐานนวัตกรรม และสินค้าและบริการมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นี้ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะต้องผนวกตนเองเข้ากับเครือข่ายการวิจัยและพัฒนาระดับโลก รวมไปถึงห่วงโซ่คุณค่าเพิ่มการอุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ในวันข้างหน้าจะมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมบนฐานความรู้มากขึ้นทุกที
- กรอบการคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มแข็งขึ้นเป็นกุญแจสำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เนื่องจากมันจะสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติที่มีจะมาพร้อมกับความรู้ที่มีคุณค่า เทคโนโลยีและขีดความสามารถทางเทคนิค ซึ่งเหล่านี้ได้ขาดหายไปในพื้นที่ ท้องถิ่น สิทธิทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มแข็งจะช่วยให้ธุรกิจและผู้ประกอบการท้องถิ่นสามารถพัฒนาสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น และยังทำให้การก้าวเข้าสู่การเป็นพันธมิตรและหุ้นส่วนข้ามพรมแดนมีความเป็นไปได้อีกด้วย
- ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีความพร้อมที่จะยกระดับไปสู่ขั้นสูงขั้นของห่วงโซ่มูลค่าแล้วพัฒนาไปสู่การสร้างนวัตกรรมให้เพิ่มมากขึ้นได้ ทั้งนี้เป็นเพราะฐานทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่จำนวนมาก ซึ่งเต็มไปด้วยจุดแข็งและขีดความสามารถที่มีพร้อมอยู่แล้ว
- ในการที่จะสร้างจุดแข็งและเร่งการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนานวัตกรรมที่นำไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ รัฐบาลอาเซียนจะต้องปฏิรูประบบทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อให้บรรลุมาตรฐานสากลที่สูงที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้เริ่มมีการดำเนินการบ้างแล้วแต่ยังต้องอาศัยการบังคับใช้ที่เข้มงวดมากขึ้น
- จากดัชนีเปรียบเทียบระหว่างประเทศ ในแง่ความเข้มแข็ง ขอบข่าย และประสิทธิภาพของกรอบกฎหมายด้านทรัพย์สินทางปัญญาของ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม ไทย และ ฟิลิปปินส์ ยังต่ำกว่ามาตรฐานสากลอยู่มาก
- รายงานของเรา ระบุปัญหาที่สำคัญภายในกรอบของการคุ้มครองสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศเหล่านี้และจัดทำข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปขึ้น
- **การทำสิทธิบัตร** เนื่องจากประเทศในอาเซียนกำลังพัฒนาจากอุตสาหกรรมการผลิตมูลค่าต่ำไปสู่การผลิตที่เพิ่มมูลค่าโดยอาศัยการวิจัยและพัฒนาบนพื้นฐานความรู้ จึงจำเป็นจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มงวด สิทธิบัตรถือเป็นแกนกลางของโมเดลทางธุรกิจ สำหรับภาคอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงอย่างยิ่ง อาทิ เช่น อุตสาหกรรมเกี่ยวกับชีววิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับเซมิคอนดักเตอร์และวงจรไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด ธุรกิจเกี่ยวกับก๊าซธรรมชาติและพลังงาน ซึ่งประเทศในกลุ่มอาเซียนควรให้ความสำคัญกับเรื่องดังต่อไปนี้
 - » ความล่าช้าในการตรวจสอบสิทธิบัตร: ประเทศในอาเซียนที่กล่าวมาข้างต้นต่างก็ทำให้มูลค่าของสิทธิบัตรด้อยค่าลงด้วยความล่าช้าและการรับรู้ทางบัญชีจากสำนักงานสิทธิบัตรแห่งชาติในแต่ละประเทศ ซึ่งจะทำให้มีการกินเวลาเข้ามาในส่วนระยะเวลาในการบังคับใช้ 20 ปี นับตั้งแต่วันที่ยื่นคำขอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยยังมีความละหลวมและล่าช้าของกฎหมายอยู่มาก
 - » การมอบสิทธิบัตรสำหรับสิ่งประดิษฐ์ที่มีการนำไปใช้ประโยชน์: ระบบสิทธิบัตรในประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ยังมีความไม่แน่นอนอยู่มาก อันเนื่องมาจากความยุ่งยากในการได้มาของสิทธิบัตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมที่มีความสำคัญหลายประการ
 - » ความชัดเจนในการผลิตโดยไม่ได้ถือครองสิทธิบัตร (ใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตร compulsory license /CL) ในประเทศ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ได้แสดงเจตจำนงที่จะใช้ CL กับสิทธิบัตรด้านเวชภัณฑ์ทำให้เกิดความไม่แน่นอนในกรอบกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

- **ลิขสิทธิ์** มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออุตสาหกรรมความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่กำลังเติบโตในประเทศไทย แต่ลิขสิทธิ์กลับเป็นสิ่งที่ถูกละเมิดอย่างกว้างขวางมากในโลกออนไลน์ แม้ว่าในบางประเทศจะมีการดำเนินการจัดการเพื่อปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์แล้วแต่การบังคับใช้ยังคงเป็นเรื่องยาก บ่อยครั้งที่มีช่องว่างที่ทำให้ผู้ถือลิขสิทธิ์ไม่สามารถระงับการใช้งานของผู้ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ได้ และยังขาดแคลนกลไกที่จะช่วยให้หน่วยงานรัฐกับผู้ถือลิขสิทธิ์ประสานงานกันเพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ได้
- **เครื่องหมายการค้า** แม้ว่าจะมีการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าและการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเข้มงวด แต่การละเมิดกฎหมายคุ้มครองเครื่องหมายการค้ายังมีอยู่อย่างสม่ำเสมอในอาเซียน จากการปลอมสินค้าที่มีอยู่ในขอบข่ายกว้างขวาง ซึ่งรวมไปถึงสินค้าอุปโภคบริโภค เซมิคอนดักเตอร์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อะไหล่ต่าง ๆ เคมีภัณฑ์ สินค้าไอที สินค้าหยาบ ไปจนถึง อาหารและเครื่องดื่ม ต่างก็มีการติดฉลากที่มีเครื่องหมายการค้าของแบรนด์ชื่อดังติดอยู่อย่างผิดกฎหมายทั้งสิ้น แม้ว่าหลายประเทศจะพยายามแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าให้รัดกุมมากขึ้น ตัวกฎหมายและการบังคับใช้ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการคุ้มครองสิทธิด้านเครื่องหมายการค้า นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ศุลกากรเองไม่มีอำนาจในการดำเนินการกับสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ในระหว่างการเคลื่อนย้ายสินค้าเข้าออกอีกด้วย
- **ความลับทางการค้า** เมื่อธุรกิจต่าง ๆ กลายเป็นดิจิทัลมากขึ้น กฎหมายความลับทางการค้ามีบทบาทสำคัญในการปกป้องบริษัทจากการโจรกรรมความรู้ที่มีมูลค่าสูง แผนธุรกิจ ความรู้ด้านเทคนิค และข้อมูลของลูกค้า รัฐบาลอาเซียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายความลับทางการค้าที่มีต่อระบบนิเวศด้านนวัตกรรมทั้งหมด และได้มีการดำเนินการเพื่อปรับปรุงกฎหมายให้รัดกุมยิ่งขึ้นในหัวข้อด้านนี้
- **การกักกันดูแลเรื่องการคุ้มครองข้อมูล** ข้อมูลที่ได้มาระหว่างการคิดค้นพัฒนายา ยารักษาสัตว์ และสารเคมีเพื่อการเกษตร มีมูลค่าสูงมาก การป้องกันไม่ใหรั่วไหลไปยังคู่แข่งนั้นเริ่มสำคัญขึ้นมากในกระบวนการเรื่องสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่แทบไม่มีกฎหมายป้องกันข้อมูลในลักษณะนี้หรือถ้ามีก็ไม่เพียงพอ เรื่องนี้จะกัดกันความสามารถของบริษัทในกลุ่มประเทศอาเซียนจากการเข้าร่วมเครือข่ายการวิจัยและการพัฒนา (R&D) และการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีในระดับสูง ในระดับโลก

สรุปข้อเสนอแนะ

✓ กำหนดเรื่อง สิทธิของทรัพย์สินทางปัญญา เป็นศูนย์กลางการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และกลยุทธ์การส่งเสริมการลงทุนของชาติ	✓ ให้อำนาจศาลและเจ้าหน้าที่ในการจัดการกับของละเมิดลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของการเคลื่อนย้ายเข้าและออกประเทศ
✓ เร่งรัดกระบวนการ การตรวจสอบสิทธิบัตรให้มีความรวดเร็วมากขึ้น	✓ สร้างการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการปกป้องความลับทางการค้าให้กับชุมชนธุรกิจกลุ่มต่าง ๆ
✓ อย่าเลือกปฏิบัติต่อเทคโนโลยีบางประเภทในการให้สิทธิบัตร	✓ กำหนดข้อบังคับที่เพียงพอต่อการกักกันดูแลการคุ้มครองข้อมูลสำหรับ ยา ยารักษาสัตว์ และเคมีภัณฑ์ที่ใช้ในการเกษตร
✓ จำกัดการใช้ CL เฉพาะในกรณีฉุกเฉินเท่านั้น	
✓ เข้มงวดการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับโลกออนไลน์	

บทนำ -

ทำไมกฎหมายคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาจึงสำคัญในประเทศ

อาเซียน

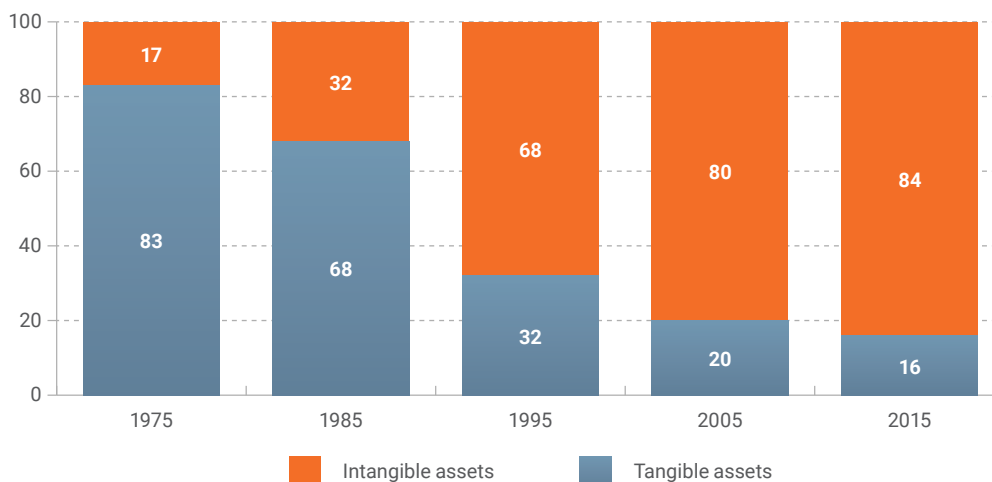
นักเศรษฐศาสตร์ต่างยอมรับว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนขึ้นอยู่กับ การสร้างมูลค่าเพิ่ม การบริการบนฐานความรู้ การผลิตโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูง การวิจัยและพัฒนา และลดการพึ่งพาการส่งออกของสินค้าโภคภัณฑ์และทรัพยากรทางธรรมชาติ ภาคการผลิตภายในประเทศของอาเซียน แม้จะมีหลากหลายอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่ล้วนแต่เน้นไปที่การประกอบชิ้นส่วนของงานที่ผลิตและออกแบบมาจากประเทศอื่น และยังเน้นไปที่การส่งออกวัตถุดิบทรัพยากรธรรมชาติไปยังประเทศอื่น ในการที่จะเข้าร่วมอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง พวกเขาจะต้องมีความแน่วแน่ที่จะลงทุนในการสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้

อุตสาหกรรมที่ใช้นวัตกรรมเป็นตัวนำ เช่น ชีวเภสัชกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ และอุตสาหกรรมสื่อบันเทิงนั้น ล้วนแต่เป็นรากฐานของการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและการจ้างงานในเศรษฐกิจของประเทศที่มีรายได้สูง ลองพิจารณาประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อปี พ.ศ. 2500 นั้น ร้อยละ 83 ของ 500 บริษัทที่ใหญ่ที่สุดในประเทศเน้นไปที่ “ทรัพย์สินที่จับต้องได้” ในขอบเขตการผลิต การเกษตรและสินค้า เหมือนกับประเทศอาเซียนในปัจจุบันอย่างมาก (ยกเว้นสิงคโปร์)

ปัจจุบัน ในทางกลับกันโดยในปี พ.ศ. 2558 ร้อยละ 85 ของมูลค่าของบริษัทเหล่านั้นนั้นมาจากการถือครอง “สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้” พุดง่าย ๆ คือบริษัทที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในประเทศสหรัฐอเมริกาทำเงินโดยอาศัยไอเดีย คอนเซ็ปต์ แปรนิต์ ผลิตภัณฑ์หรือขั้นตอนของนวัตกรรมตามภาพที่ 1 ประเทศในเอเชียที่มีความก้าวหน้าทางด้านธุรกิจ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฮองกง สิงคโปร์และไต้หวัน ต่างเลือกที่จะเดินตามเส้นทางนี้โดยในทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการขับเคลื่อนจากประเทศเกษตรกรรมเป็นประเทศที่เน้นการผลิตและกลายเป็นประเทศที่ทำธุรกิจอยู่บนฐานความรู้นวัตกรรม

ประเทศในอาเซียนไม่สามารถที่จะหวังพึ่งพาค่าแรงงานที่ต่ำและการผลิตที่เน้นใช้แรงงานมากให้เป็นจุดแข็งของประเทศได้อีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีค่าแรงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างประเทศไทยและมาเลเซีย และการเพิ่มขึ้นของระบบการผลิตอัตโนมัติ การพัฒนาภาคการผลิตฐานนวัตกรรมและพัฒนาขั้นตอนการผลิตจะเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากสำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียนที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศ

แผนภาพที่ 1: บริษัทยักษ์ใหญ่ในสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนเป็นฐานความรู้มากขึ้น
Components of S&P500 market value

การเปิดกว้างทางเศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างประเทศถือเป็นกุญแจสำคัญ มีเพียงไม่กี่ประเทศที่พัฒนาอุตสาหกรรมฐานความรู้ที่เจริญรุ่งเรืองมาจากทรัพยากรความรู้ภายในประเทศเพียงทางเดียว ปัจจุบันความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ทางเทคโนโลยี และทุนวิจัยและพัฒนาที่จำเป็นนั้นได้กระจายไปทั่วโลก บริษัทที่ใช้การ “ควบรวมตัวในแนวดิ่ง” กับการวิจัยพัฒนาไม่มีอีกต่อไป อย่างที่เคยเกิดกับ ยักษ์ใหญ่ในอุตสาหกรรมอย่างเจนเนอรัล อิเล็กทริก หรือยักษ์ปิกห่านอย่างซัมซุง เพื่อจะใช้การพัฒนา การวิจัย การผลิต และ การตลาด เพียงเฉพาะภายในบริษัทตั้งแต่ต้นจนออกมาเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับขาย แต่ปัจจุบันบริษัทข้ามชาติทั้งหลายต่างร่วมมือกับบริษัทเล็ก ๆ สถาบันการศึกษา และภาครัฐ ในทุกขั้นตอนของวงจรการวิจัยและพัฒนา ข้ามพรมแดนและข้ามทวีป ในขณะที่เดียวกันนวัตกรรมใหม่ ๆ และเทคโนโลยีสูงได้ถูกผลิตขึ้นโดยบริษัทมากมายในหลากหลายประเทศในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับโลก ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับโลกเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดต้นทุนการผลิตของสินค้าอุปโภคบริโภคที่ถูกลงและลดระดับความยากจนโดยการผนวกประเทศยากจนและกำลังพัฒนาเข้าไปกับเศรษฐกิจโลก

ความท้าทายสำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียนคือการมีส่วนร่วมที่มีความหมายมากขึ้นในเครือข่ายนวัตกรรมระดับโลกและเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่มูลค่าโดยผลิตภัณฑ์นวัตกรรมโดยอาศัยฐานความรู้ ในการที่จะยกระดับความสามารถด้านนวัตกรรมและเร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะต้องดึงดูดบริษัทข้ามชาติที่เน้นนวัตกรรมให้เข้ามาตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาในประเทศเพื่อสร้างสถาบันวิจัยเทคโนโลยีขั้นสูง พร้อมทั้งนำพาเม็ดเงิน ความสามารถ และทักษะเกี่ยวกับที่ยังขาดภายในประเทศเข้ามายังประเทศอาเซียนมากขึ้น

ซึ่งศักยภาพของผลตอบแทนนั้นยิ่งใหญ่มาก ปัจจุบันประเทศจีนสามารถจับการลงทุนและวิจัยจากต่างประเทศได้มากกว่าสหรัฐอเมริกา เฉพาะในส่วนของการลงทุนรวมมีมูลค่าถึง 1.6 พันล้านดอลลาร์ระหว่างปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2558 อ้างอิงจากตลาดเม็ดเงินลงทุนทางตรง ซึ่งมีมูลค่าของทุนที่จับต้องไม่ได้เช่นความรู้ และทักษะ คิดเป็นหนึ่งในสามของมูลค่าสินค้าทั้งหมดที่ผลิตทั่วโลกระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึงปี พ.ศ. 2557 อ้างอิงจากองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก¹

ในขณะที่ภาษีถูกระเบียบและทักษะต่างก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาของระบบนิเวศนวัตกรรมของประเทศทั้งนักลงทุนในและต่างประเทศต้องการความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับสิทธิทางปัญญาของพวกเขา รวมถึงสิทธิที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนและบังคับใช้ได้โดยง่ายตาย ทั้งสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ หากการป้องกันนี้อ่อนแอหรือการบังคับใช้ไม่ดีบริษัทภายในประเทศก็จะพัฒนาเทคโนโลยีที่คิดค้นขึ้นมาเองน้อยหรืออาจไม่คิดค้นเองเลย และบริษัทจากต่างประเทศก็จะไม่ยอมเข้ามาลงทุนเพื่อวิจัยและพัฒนาหรือผลิตภายในประเทศหรือผลิต

เป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างมากสำหรับประเทศในอาเซียนในช่วงเริ่มต้นการเดินทางไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรม การคุ้มครองและการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่หละหลวมนั้นหมายความว่าจะมีโอกาสน้อยลงในการเข้าร่วมในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตที่เน้นความรู้ และทำให้เสี่ยงที่จะไม่ได้รับโอกาสในการที่จะได้รับความรู้จากการส่งต่อความรู้และเทคโนโลยี การจ้างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจ และยิ่งหมายถึงความล่าช้าในการเข้าถึงการเปิดตัวสินค้านวัตกรรม เวชภัณฑ์ หรือศักยภาพในการเพิ่มผลิตภาพ

รายงานเล่มนี้เป็นความร่วมมือกันระหว่างเหล่าผู้เชี่ยวชาญจาก 5 ประเทศในอาเซียน ประกอบด้วย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนามและไทย ซึ่งจะกล่าวถึงการสร้างกรอบและรากฐานที่จะทำให้สิทธิทรัพย์สินทางปัญญารัดกุมเป็นรากฐานพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนโดยชี้ให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของกฎหมายของแต่ละประเทศและคำแนะนำเพื่อปฏิรูป

การสร้างสรรค์ธุรกิจความรู้ของประเทศในอาเซียน

- แม้ว่าประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนจะพบว่าตัวเองมีการพัฒนาประเทศในระดับที่ไม่เท่ากัน แต่ทุกประเทศในอาเซียนล้วนมีอยู่ในตำแหน่งที่ดีที่จะใช้ประโยชน์จากการเติบโตของเครือข่ายนวัตกรรมระดับโลกและการผลิตในห่วงโซ่มูลค่า อ้างอิงจากสถาบันการค้นคว้าด้านเศรษฐกิจสำหรับอาเซียนและเอเชียตะวันออก
- สิงคโปร์ ถือเป็นผู้นำระดับภูมิภาค “ในชั้นแนวหน้า” ในด้านนวัตกรรมที่มีความแข็งแกร่ง ทั้งนี้เป็นเพราะความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น
- มาเลเซียและไทย ถือเป็นประเทศที่ “อยู่ในชั้นไล่ตาม” และมีศักยภาพอย่างมีนัยสำคัญที่จะเติบโตเนื่องจากมีความสามารถด้านนวัตกรรมที่สูงในขณะที่เศรษฐกิจกำลังเติบโต
- ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและเวียดนาม มีความก้าวหน้าที่สำคัญในปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการส่งออกสินค้าไฮเทคและสร้างสรรค์ ประเทศเหล่านี้อยู่ใน “ชั้นการเรียนรู้” ด้านนวัตกรรม ซึ่งสามารถดูได้จากการได้มาซึ่งความสามารถด้านนวัตกรรม และประเทศเหล่านี้ยังมีศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ในอนาคตได้อีกมาก²

ประเทศในอาเซียนมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นในแง่ของผลผลิตที่เป็นนวัตกรรม โดยที่มัลเลเซียและเวียดนามสามารถเป็นหนึ่งในสามของประเทศที่มีนวัตกรรมมากที่สุดในโลกในปีนี้ (ดูตารางที่ 2)

ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีความสามารถที่จะพัฒนาในอนาคตอย่างมาก ต้องขอบคุณจุดแข็งและการประสบความสำเร็จในด้านนโยบายการบูรณาการมนุษย์และความแข็งแกร่งเฉพาะพื้นที่ซึ่งจากรูปที่ 3 จะแสดงให้เห็นถึงจุดแข็งเฉพาะกลุ่มของประเทศในอาเซียนในด้านนวัตกรรมความสามารถที่จะสามารถยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจได้

แผนภาพที่ 2: อันดับผลผลิตนวัตกรรม, ดัชนีนวัตกรรมโลก พ.ศ. 2562
Source: 2019 Global Innovation Index

Overall rank	Country	Score
1	Switzerland	63.5
2	Netherlands	57.5
3	Sweden	56.9
4	United Kingdom	54.4
5	China	52.8
6	United States of America	52.6
7	Finland	51.6
8	Israel	51.6
9	Germany	51.1
10	Ireland	50.1
15	Singapore	44.6
37	Viet Nam	33.9
39	Malaysia	32.4
42	Philippines	30.7
43	Thailand	30.7
78	Indonesia	20.8
84	Cambodia	19.7

แผนภาพที่ 3: จุดแข็งนวัตกรรมต่าง ๆ ในอาเซียน
Source: Adapted from 2019 Global Innovation Index

บทบาทของสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาในการพัฒนาเศรษฐกิจ

เพื่อเสริมสร้างจุดแข็งของสิ่งที่แสดงในรูปที่ 3 ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะต้องมีนโยบายและสิ่งจูงใจที่ถูกต้อง ในขณะที่ภาวการณ์แข่งขันและโครงสร้างพื้นฐานล้วนเป็นกุญแจสำคัญ แต่สิทธิทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะเสริมสร้างนวัตกรรมและอุตสาหกรรมฐานความรู้ เนื่องจากลักษณะสามประการดังนี้

- อุตสาหกรรมฐานความรู้แข่งขันกันโดยการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการรุ่นใหม่ มากกว่าการแข่งขันด้านราคาและสินค้า
- มีการลงทุนตั้งต้นที่สูงมาก (ตัวอย่างเช่น ค่าวิจัยและพัฒนา และการออกแบบ) แต่ทุนในการผลิตค่อนข้างต่ำ รวบรวมและพึงพารัฐกิจบนฐานความรู้โดยมีทรัพย์สินทางปัญญาเป็นตัวชี้วัดความเสี่ยงในการลงทุนในการวิจัย

เช่นนี้ทรัพย์สินทางปัญญามีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในขณะที่การค้าของโลกเริ่มเน้นไปทางผลิตภัณฑ์และบริการ “สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้” โดยอาศัยความพยายามในการการวิจัยและค้นคว้า แปรนัย และ สิทธิบัตรหรือลิขสิทธิ์เทคโนโลยี มากกว่าการผลิตสินค้าที่จับต้องได้และขนส่งไปยังสถานที่ต่าง ๆ การบังคับใช้สิทธิทางทรัพย์สินปัญญามีดังนี้

- **สิทธิทรัพย์สินทางปัญญาผลักดันให้เกิดนวัตกรรมมากขึ้น:** หากเราเปรียบเทียบระหว่างระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ (อ้างอิงจากรายงานความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก ของเวิร์ลอีโคโนมิคฟอรัม) และผลงานที่สร้างสรรค์ออกมา (อ้างอิงจากดัชนีนวัตกรรมโลก) จะแสดงให้เห็นว่าประเทศที่มีการคุ้มครองสินทรัพย์ทางปัญญาเข้มงวดกว่าจะมีจำนวนผลงานสร้างสรรค์มากกว่า (ในแง่ทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ และ สินค้าและบริการที่สร้างสรรค์ ในสื่อของแต่ละประเทศ สิ่งพิมพ์ งานพิมพ์ อุตสาหกรรมบันเทิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนโลกออนไลน์) แม้จะอยู่ในระดับการพัฒนาที่ต่างกัน³ หลักฐานแสดงให้เห็นการคุ้มครองเข้มงวดในเขตอำนาจศาลที่กำหนดไม่เพียงจะดึงดูดการส่งออกเทคโนโลยีจากประเทศที่มีความรู้ทางเทคโนโลยีสูงเข้าสู่พื้นที่นั้นแต่ในระยะยาว ยังส่งเสริมให้มีการคิดค้นนวัตกรรมขึ้นเองในพื้นที่นั้นด้วย (โดยอยู่เงื่อนไขว่าประเทศเหล่านั้นมีการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับหนึ่งแล้ว)^{4,5}
- **การคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาผลักดันให้เศรษฐกิจเติบโต:** กฎหมายคุ้มครองสิทธิเป็นตัวกระตุ้นการแข่งขันและการเติบโตของเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งมาจากนวัตกรรมฐานมาจากการรู้ เกือบสามส่วนของเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เติบโตขึ้นหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองรวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ตามมา มีงานชิ้นงานที่มีค่าสูงขึ้น⁶
- **สิทธิทรัพย์สินทางปัญญาช่วยให้ประเทศต่าง ๆ มีส่วนร่วมอย่างมีความหมายเพิ่มมากขึ้นในห่วงโซ่มูลค่าโลก** สินค้ามีการผลิตในหลายประเทศมากขึ้น สิทธิทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มงวดจะช่วยดึงดูดให้นักลงทุนจากต่างชาติเข้ามาลงทุนวิจัยและผลิตภายในอาเซียนมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนสามารถก้าวไปถึงการผลิตที่ล้ำหน้าและมีมูลค่ามากขึ้น
- **สิทธิบัตรช่วยส่งเสริมการแข่งขัน** โดยการแจกแจงรายละเอียดและแบ่งปันรายละเอียดเกี่ยวกับนวัตกรรมให้กับโลก เนื่องจากผู้จดสิทธิบัตรจะต้องแบ่งปันทั้งข้อมูลอย่างละเอียดของผลิตภัณฑ์และกระบวนการอย่างเปิดเผยแก่สาธารณะซึ่งทุกคนสามารถเข้าไปดูข้อมูลเหล่านี้ได้ - แม้กระทั่งก่อนการหมดระยะเวลาสิทธิบัตร ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้แข่งขันสามารถคิดค้นและวิจัยต่อกันนวัตกรรมเดิมได้โดยไม่ต้อง “คิดค้นขึ้นมาใหม่แต่ต้น” ตัวอย่างหนึ่งคือสิทธิบัตรใหม่จำนวนมากเกี่ยวกับยารักษาโรคไวรัสตับอักเสบบีได้มีการเปิดตัวในปี พ.ศ. 2556 ซึ่งทำให้เราสามารถมีทางเลือกในการรักษาและการแข่งขันในด้านการรักษาโรคนี้น่ามากมาย
- **การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่แข็งแกร่งช่วยส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ** จากการสำรวจขององค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) พบว่า เพียงร้อยละ 1 ของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มงวดขึ้น ส่งผลให้มีการลงทุนจากต่างประเทศเข้าในประเทศเพิ่มขึ้นถึงเกือบร้อยละ 7⁷
- **การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาส่งเสริมการเผยแพร่เทคโนโลยีใหม่ในระดับสากล** การสร้างความเข้มแข็งในทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับสิทธิบัตร มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้

- การเผยแพร่ทางเทคโนโลยีมากขึ้นผ่านการค้าและลงทุนจากต่างชาติ^{8 9} ระดับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศส่งผลกระทบอย่างมากต่อบริษัทต่างประเทศที่ตัดสินใจจะถ่ายโอนเทคโนโลยีเข้ามาหรือไม่¹⁰ นักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายที่รัดกุมขึ้นจะช่วยเร่งให้เกิดการเปิดตัวของยารักษาโรคใหม่ ๆ เร็วขึ้น ในทางตรงกันข้ามประเทศที่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่อ่อนแอ นั้นจะมีการเปิดตัวยาใหม่ช้าไปหลายปีเลยทีเดียว^{11 12 13 14}
- การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาช่วยส่งเสริมให้ผู้คนหันมาลงทุนใน ธุรกิจสตาร์ทอัพ และธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ทรัพย์สินทางปัญญามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสตาร์ทอัพซึ่งมักจะมีสินทรัพย์น้อย และต้องการนักลงทุน การจดสิทธิบัตรจึงเป็นการส่งสัญญาณที่ดีถึงนักลงทุนและการเป็นการรับประกันมูลค่าเนื่องจากช่วยเพิ่มผลกำไรที่สามารถคาดหวังจากการลงทุนโครงการนั้น มันยังเป็นการให้สัญญาณถึงคุณภาพของนวัตกรรมและสามารถรักษาสินทรัพย์อื่นได้หากบริษัทล้มเหลว มีตัวอย่างเช่น ได้มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าบริษัทกองทุนร่วมลงทุน (venture capital) สนใจลงทุนในบริษัทสตาร์ทอัพแบบเทคโนโลยีชีวภาพ (biotech) หากบริษัทสตาร์ทอัพนั้นมีทุนด้านทรัพย์สินทางปัญญาด้วยการสร้างพอร์ตโฟลิโอสิทธิบัตรที่แข็งแกร่ง¹⁵

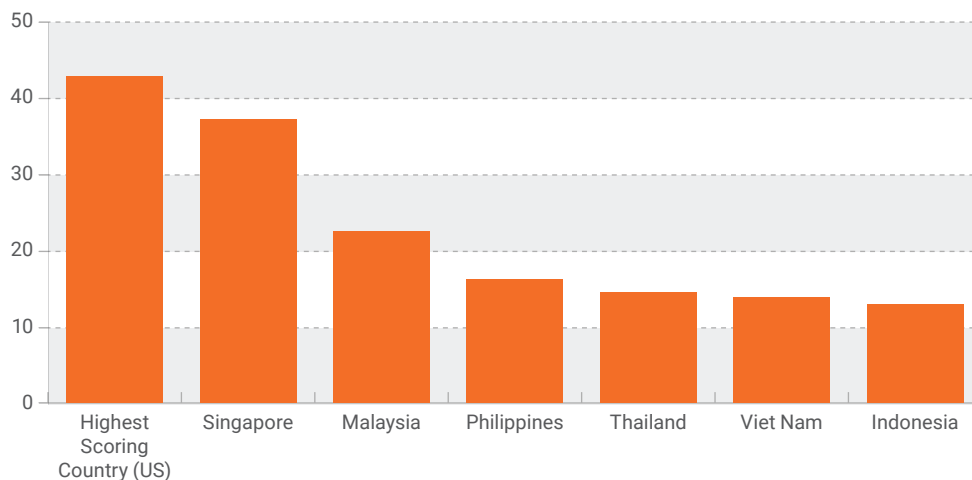
สถานะของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศในอาเซียน

ประเทศในอาเซียนได้ระบุถึงบทบาทความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญามาเป็นเวลานานในการบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจและวัตถุประสงค์ทางสังคมโดยระบุทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นวาระพื้นฐานของยุทธศาสตร์ปี 2025 (ปี พ.ศ. 2568) ของชุมชนซึ่งกำหนดขั้นตอนเฉพาะที่สมาชิกจะต้องดำเนินการเพื่อเปลี่ยนอาเซียนให้เป็นภูมิภาคที่มีนวัตกรรมและมีการแข่งขันทางนวัตกรรมสูง โดยวาระการปฏิรูปประกอบไปด้วยการพัฒนาสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศและพัฒนาทางเทคโนโลยีและนโยบายมากขึ้นรวมถึงการร่วมมือและประสานงานกันและส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญา¹⁶

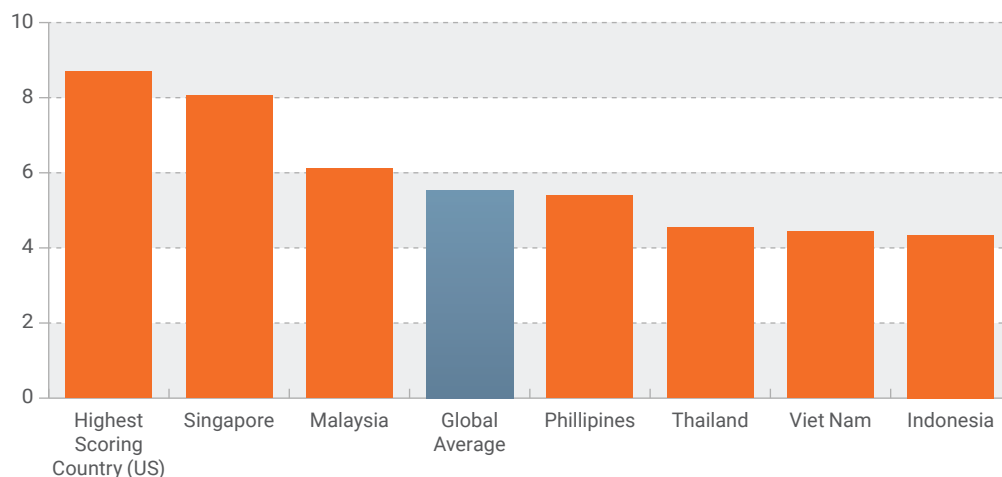
ในทำนองเดียวกันรัฐสมาชิกอาเซียนหลายประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญาที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมของพวกเขาและมุ่งมั่นที่จะปฏิรูปนโยบายและกฎหมายทางด้านนี้ ในประเทศไทยมีการจัดการเรื่องนี้อย่างเห็นได้ชัดว่าได้รับการสนับสนุนจากทางหน่วยงานรัฐบาลระดับสูงอยู่เบื้องหลังการพัฒนาระดับทรัพย์สินทางปัญญานี้ โดยมีนายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการนโยบายทรัพย์สินทางปัญญาแห่งชาติและคณะอนุกรรมการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา¹⁷

อย่างไรก็ตามยังคงต้องพัฒนากฎหมายด้านนี้อีกมากก่อนที่จะประเทศในกลุ่มอาเซียนจะได้รับประโยชน์จากกรอบทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มแข็งขึ้นในระดับสากล ผลสำรวจดัชนีเปรียบเทียบระหว่างประเทศพบว่าความแข็งแกร่งขอบเขตและประสิทธิภาพของกฎหมายคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม และฟิลิปปินส์ยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่ามาตรฐานสากลอยู่มาก จากภาพที่ 4 และ 5 แม้จะมีการปรับปรุงในหลายปีที่ผ่านมา

แผนภาพที่ 4: คะแนนดัชนีทรัพย์สินทางปัญญานานาชาติ ปี พ.ศ. 2562

แผนภาพที่ 5: ดัชนีสิทธิทรัพย์สินส่วนบุคคลนานาชาติ (IPR sub-component) ปี พ.ศ. 2561

- **มาเลเซีย** มีการเพิ่มความรัดกุมของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงด้านลิขสิทธิ์ ส่งเสริมให้มาเลเซียมีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมใหม่ทั้งด้านศิลปะและการพัฒนาซอฟต์แวร์เพิ่มขึ้น แต่ประเด็นสำคัญยังคงอยู่คือการแพร่กระจายอย่างกว้างขวางของสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์และสินค้าปลอมในมาเลเซีย อัตราการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอินเทอร์เน็ตที่มีอยู่สูงและความน่ากังวลเกี่ยวกับการใช้สิทธิเหนือสิทธิของสิทธิบัตรอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายในอนาคตจะเป็นตัวทดสอบถึงความมุ่งมั่นของมาเลเซียที่มีต่อนวัตกรรม
- **ฟิลิปปินส์** กฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของฟิลิปปินส์ในหลายปีที่ผ่านมาเพิ่มความรัดกุมมากขึ้นและก้าวหน้ากว่าประเทศไทยและอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตามการบังคับใช้ยังคงหละหลวมยังคงเป็นปัญหาอยู่ การละเมิดลิขสิทธิ์ยังไม่ถือเป็นอาชญากรรมร้ายแรง ทำให้ศาลและเจ้าหน้าที่มักละเลยผู้กระทำผิดทางด้านละเมิดสิทธิ ด้านนี้ อีกทั้งการจดสิทธิบัตรเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตนั้นเป็นไปได้ยาก และยังมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับสิทธิเหนือสิทธิบัตรที่จะมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายอีกด้วย
- **ไทย** มีสถานะค่อนข้างต่ำในดัชนีเปรียบเทียบทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ สืบให้เห็นถึงระดับการบังคับใช้และตัวช่อกฎหมายที่ไม่เพียงพอ การแก้ไขพระราชบัญญัติปี พ.ศ. 2550 เกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์และศาลอุทธรณ์เฉพาะสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลที่มีต่อการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์ที่มีมากขึ้น การจดสิทธิบัตรและตรวจสอบสิทธิบัตรในประเทศไทยมีความล่าช้าอยู่สูงมาก รัฐบาลจึงมีการดำเนินงานแก้ไขปรับปรุงไปยังสำนักงานสิทธิบัตรนายกรัฐมนตรี้ และรองนายกรัฐมนตรี ได้เป็นผู้นำของคณะกรรมการทรัพย์สินทางปัญญาระดับชาติหลายแห่ง สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นทางการเมืองอย่างจริงจังเพื่อเพิ่มการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
- **อินโดนีเซีย** มีระดับความคุ้มครองทางทรัพย์สินทางปัญญาที่ค่อนข้างต่ำจากหลายปัจจัย เนื่องจากประเทศมาเลเซียประกอบไปด้วยเกาะมากมายถึง 17,000 เกาะ ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย เป็นไปได้ยาก อินโดนีเซียยังเผชิญกับความท้าทายอีกหลายอย่างประกอบไปด้วยกลไกบังคับใช้ที่ไม่มีประสิทธิภาพและกรอบที่ไม่เพียงพอที่จะปกป้องและบังคับใช้เกี่ยวกับสิทธิบัตรชีววิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตามได้มีการดำเนินการขั้นตอนสำคัญบางอย่างเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมของอินโดนีเซียแล้วประกอบไปด้วยกฎหมายใหม่เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าและการปรับปรุงหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายสิทธิบัตรที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจะเป็นโอกาสที่ดีในการแก้ไขปัญหานี้ในอดีตและป้องกันสิทธิในอนาคต
- **เวียดนาม** ในระยะ 10 ปี ประเทศเวียดนามมีการพัฒนาทางด้านกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างก้าวกระโดด แต่ยังคงมีช่องว่างทางกฎหมายอยู่มากโดยเฉพาะ ลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรออนไลน์ ซึ่งอัตราการละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์ในเวียดนามมีสูงถึงร้อยละ 74 และกฎหมายเกี่ยวกับชีวศาสตร์ยังคงหละหลวมอยู่มาก แต่กฎหมายพื้นฐานเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินนั้นรัดกุมมากขึ้นบทลงโทษที่แข็งแกร่งช่วยให้การบังคับใช้เป็นไปได้ง่าย รัฐบาลเวียดนามกำลังดำเนินกลยุทธ์ด้านทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งจะผนวกเวียดนามให้เข้าสู่กรอบทรัพย์สินทางปัญญาระดับสากล

มาตรฐานขั้นสูงสำหรับหลักการสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา

ตามที่รายงานเล่มนี้ได้เน้นไว้ มีเหตุผลมากมายที่ดีของการพัฒนากฎหมายคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา จากการวิจัยนวัตกรรมระดับโลก พบว่า สามอันดับแรกของการจัดลำดับดัชนีเปรียบเทียบระหว่างประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครองที่รัดกุมจะมีการดึงดูดให้มีการสนับสนุนเงินทุนในการวิจัยมากกว่าประเทศที่หละหลวมถึงร้อยละ 38 และดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้มากกว่าถึงร้อยละ 39¹⁸

สามปัจจัยหลักที่จะทำให้กฎหมายคุ้มครองสิทธิประสบความสำเร็จคือ

- ✓ มีผลตอบแทนที่ดีและยุติธรรมสำหรับการคิดค้นนวัตกรรมใหม่
- ✓ สามารถทำให้ผู้คิดค้นนวัตกรรมมั่นใจในสิทธิที่ควรได้รับ
- ✓ มีการบังคับใช้กฎหมายที่ชอบธรรม หากผู้คิดค้นนวัตกรรมถูกละเมิดสิทธิ

ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความสอดคล้องกับกฎหมายขององค์การการค้าโลก เช่น การคุ้มครองสิทธิบัตรเป็นระยะเวลา 20 ปี แต่นอกเหนือไปจากหลักการพื้นฐานแล้ว กฎหมายและประเทศก็มีความแตกต่างกันเล็กน้อยตามสภาพการบังคับใช้และตามเห็นที่สมควร

ส่วนต่อจากนี้จะบรรยายที่ภาพรวมของรูปแบบต่าง ๆ ของทรัพย์สินทางปัญญา (สิทธิบัตร, ลิขสิทธิ์, เครื่องหมายการค้า และความลับทางการค้า) ซึ่งจะประกอบไปด้วยการวิเคราะห์แบบย่อเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบังคับใช้ของแต่ละประเทศและระบุปัญหาที่สำคัญรวมถึงแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

สิทธิบัตร

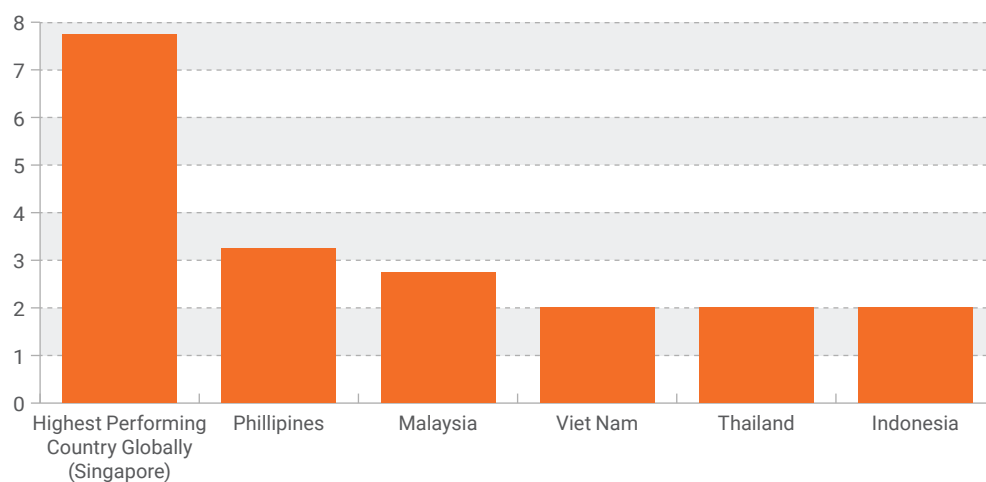
ในขณะที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนจากการผลิตที่มีมูลค่าต่ำไปสู่การเพิ่มมูลค่าและอาศัยกิจกรรมการวิจัยและค้นคว้า กรอบกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก การจดสิทธิบัตรจึงถือเป็นแกนกลางของโมเดลธุรกิจที่ สำหรับธุรกิจที่มีมูลค่าสูง เช่นอุตสาหกรรม ชีวศาสตร์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและวงจร และ อุตสาหกรรมพลังงานและก๊าซธรรมชาติ ในกลุ่มประเทศยุโรป ร้อยละ 17 ของการจ้างงานทั้งหมด และร้อยละ 15 ของจีดีพีทั้งประเทศ¹⁹ มาจากกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งสิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนสามารถเติบโตในแง่เศรษฐกิจและสังคมได้อีกมากหากมีการปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและบังคับใช้ที่รัดกุมขึ้น ในขณะที่ทุกประเทศมีการคุ้มครองขั้นพื้นฐานแต่ยังมีจุดด้อยที่สำคัญอยู่บ้างซึ่งสะท้อนให้เห็นในคะแนนของภูมิภาคที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล จากภาพที่ 6

การตรวจสอบสิทธิบัตรอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเวลา

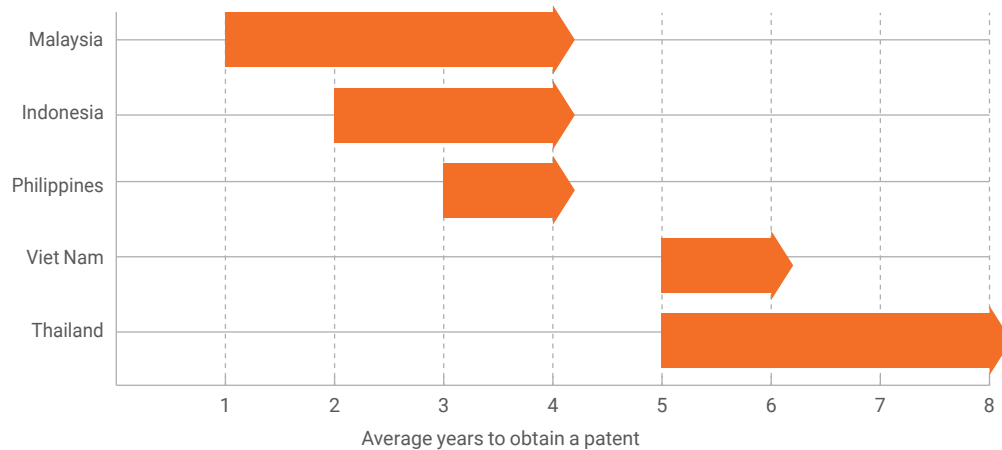
ตามข้อตกลงกับองค์การการค้าระหว่างประเทศ กลุ่มประเทศในอาเซียนจะให้สิทธิแก่ผู้ขอจดสิทธิบัตรเป็นเวลา 20 ปี โดยนับตั้งแต่มีการทำเรื่องที่สำนักงานจดสิทธิบัตร ไม่ใช่เมื่อการจดสิทธิบัตรได้รับการอนุญาต²⁰ ซึ่งการจะขอสิทธิบัตรนั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากทางหน่วยงานรัฐโดยกระบวนการนั้นจะอยู่ภายใต้ขอบเขตของสำนักงานสิทธิบัตรชาติ ตามหลักแล้วสำนักงานสิทธิบัตรควรตรวจสอบใบสมัครอย่างรวดเร็วเพื่อไม่ให้กินเวลาของผู้ยื่นจดสิทธิบัตรและทำลายคุณค่าของสิทธิบัตรนั้น

แต่โชคร้ายที่ในความเป็นจริงนั้นยังมีความล่าช้าของสำนักงานสิทธิบัตรอยู่มากในหลายประเทศตามรูปที่ 7 จากผลสำรวจอย่างละเอียดโดยศูนย์เพื่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโลกพบว่าปัญหาการล่าช้ามีอยู่มากในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่มีการกินระยะเวลาถึงเกือบ 14 ปีในการตรวจสอบสิทธิบัตรชีววิทยาศาสตร์²¹ ในความเป็นจริงประเทศไทยมีการออกสิทธิบัตรโดยที่สิทธิบัตรนั้นมีเวลาอีกเพียงไม่กี่เดือนหรือไม่ก็สัปดาห์ก่อนหมดอายุการตรวจสอบ (ซึ่งได้มีการแก้ไขโดยจ้างเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมในช่วงปี พ.ศ. 2561 และพบว่าช่วยแก้ปัญหาด้านความล่าช้าได้ถึงร้อยละ 20)

แผนภาพที่ 6: ระดับความเข้มแข็งของสิทธิบัตรอ้างอิงจากดัชนีทรัพย์สินทางปัญญา

แผนภาพที่ 7: ความล่าช้าในการตรวจสอบสิทธิบัตรในอาเซียน
แหล่งข้อมูล: Mirandah Asia²², Centre for Protection of Intellectual Property

ข้อเสียจากความล่าช้าในการตรวจสอบสิทธิบัตรมีดังนี้

- ก่อให้เกิดผลเสียกับนักลงทุนและเจ้าของธุรกิจ รวมถึงทำให้ธุรกิจเติบโตได้ช้า²³
- ก่อให้เกิดผลเสียกับผู้บริโภค ทำให้เกิดความล่าช้าในการได้บริโภคเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่นยาและการรักษาโรค
- ความล่าช้าก่อให้เกิดผลเสียกับสังคม จากการสำรวจของสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาของสหรัฐอเมริกาถึงความสูญเสียโดยรวมที่เกิดขึ้นจากความล่าช้าของสำนักงานสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าสหรัฐ สำนักงานสิทธิบัตรญี่ปุ่น และสำนักงานสิทธิบัตรยุโรป ก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมและเศรษฐกิจโลกกว่า 10 พันล้านดอลลาร์ต่อปีในแง่การลงทุนและผลิตภัณฑ์รวมถึงการจ้างงาน²⁴

ความล่าช้าในการตรวจสอบสิทธิบัตรส่งผลเสียอย่างมากต่อผลิตภัณฑ์ที่อาศัยการค้นคว้าและวิจัยอย่างยาวนานเช่นยา และผลิตภัณฑ์ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วต่อเนื่องเช่น ผลิตภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวทางการแก้ไข

เพื่อรักษาประโยชน์และวัตถุประสงค์ของสิทธิบัตร สำนักงานสิทธิบัตรควรให้ความสำคัญกับนโยบายดังต่อไปนี้

- ✓ สำนักงานสิทธิบัตรควรแจ้งเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อความต้องการเพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้า
- ✓ มีการยื่นสิทธิบัตรเข้าซ้อนมากขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนดังกล่าวสำนักงานสิทธิบัตรควรแบ่งปันข้อมูลหรือมีกระบวนการลงทะเบียนแบบเร่งด่วนจากสิทธิบัตรที่ได้เคยยื่นจดไปแล้วและได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตัวอย่างเช่น “ทางด่วนการจดสิทธิบัตร” (Patent Prosecution Highway: PPH) ซึ่งเป็นการร่วมมือกันกับสำนักงานจดสิทธิบัตรระหว่างประเทศ เนื่องจากมีการยื่นสิทธิบัตรเพิ่มมากขึ้นในหลายเขตอำนาจศาลดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงสำนักงานสิทธิบัตรที่ซ้ำซ้อน ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินงานด้วย หน่วยงาน MyIPO (Intellectual Property Corporation of Malaysia หรือ บริษัททรัพย์สินทางปัญญามลายูเซีย) เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องนี้ในการทำข้อตกลง PPH ร่วมกับสำนักงานสิทธิบัตรยุโรป และสำนักงานสิทธิบัตรญี่ปุ่น
- ✓ ASPEC (The ASEAN Patent Examination Co-operation) แสดงความมุ่งมั่นในฐานะที่เป็นการริเริ่มแบ่งปันข้อมูลเพื่อการตรวจสอบสิทธิบัตรในระดับภูมิภาค และประเทศสมาชิกอาเซียนควรจะให้คำมั่นเพื่อให้เกิดการประสพผลสำเร็จโดยการสร้างการรับรู้ระหว่างผู้ใช้งานที่มีศักยภาพ

มอบลิตธิบัตร์สำหรับสิ่งประดิษฐ์ที่มีการนำไปใช้ประโยชน์

ประเทศที่มีความสำเร็จทางด้านการคิดค้นนวัตกรรม อนุญาตให้มีการจดสิทธิบัตรที่ผ่านคุณสมบัติหลักของการจดสิทธิบัตรแก่นวัตกรรมในทุกอุตสาหกรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะอุตสาหกรรมใหญ่เท่านั้น อย่างไรก็ตามยังมีบางประเทศที่ไม่อนุญาตให้มีการจดสิทธิบัตรสำหรับซอฟต์แวร์ (เช่น อินเดียและอินโดนีเซีย) ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ ไม่อนุญาตให้มีการจดสิทธิบัตรการปรับปรุงสูตรยาเดิม (ดูด้านล่าง)

ตัวอย่างการปรับปรุงจากนวัตกรรมยาเดิมเช่นรูปแบบใหม่ของยาที่มีการปรับปรุงเพื่อความปลอดภัย สูตรและโดสใหม่ที่จะช่วยให้ผลลัพธ์การรักษาออกมาดีขึ้นและวิธีการใช้ยาแบบใหม่ที่จะทำให้มีความปลอดภัยมากขึ้น (ยกตัวอย่าง นวัตกรรมการปรับปรุงสูตรยาให้ดีขึ้นและปลอดภัยยิ่งขึ้นเช่น ยาปฏิชีวนะที่เดิมต้องฉีดเข้าร่างกาย ในปัจจุบันมีการปรับปรุงให้สามารถรับประทานแทนได้เพื่อความปลอดภัยและประสิทธิภาพกว่าเดิม)

รูปแบบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของนวัตกรรมที่ปรับปรุงจากนวัตกรรมเดิมคือการพบการใช้ใหม่สำหรับยาที่มีการใช้งานอยู่แล้ว นั่นไม่สามารถจดสิทธิบัตรเพิ่มได้ ซึ่งการใช้ยาในการรักษาด้วยอาการต่าง ๆ นั้นถือเป็นนวัตกรรมที่สำคัญมากในโลกยุคปัจจุบัน (ตามรูป 8)²⁵ ซึ่งจากการสำรวจขององค์กรอนามัยโลกพบว่ายาที่เป็นการรักษาสำคัญของโลกนั้นร้อยละ 15 ล้วนมาจากการต่อยอดนวัตกรรมเดิม²⁶ อ้างอิงจากการคาดการณ์นั้น กว่าร้อยละ 90 ของการใช้ยาเป็นการในการรักษาโรคที่นอกเหนือจากที่องค์การอาหารและยามีมติในตอนแรก²⁷ ซึ่งการเปลี่ยนวัตถุประสงค์เดิมของยานั้นไม่สามารถทำได้หากไม่ได้รับการทดลองอย่างสมบูรณ์ซึ่งจะต้องมีเงินในการลงทุนอย่างสูงและเงินทุนนั้นจะมีก็ต่อเมื่อมีการคุ้มครองสิทธิบัตรที่น่าเชื่อถือ

ถึงแม้การต่อยอดนวัตกรรมจะมีความสำคัญอย่างมาก แต่ในบางประเทศในอาเซียนยังปฏิเสธที่จะให้มีการจดสิทธิบัตรการต่อยอดนวัตกรรม

- **ฟิลิปปินส์** มีกฎหมายห้ามออกสิทธิบัตรให้แก่การปรับปรุงสูตรยาหรือการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในการรักษาเดิมของยานั้น (การรักษาด้วยผลข้างเคียงของยาเช่นแอสไพริน เดิมมีการจดทะเบียนเพื่อเป็นยาลดปวดและอีกเสบ แต่ผลข้างเคียงของการใช้ยานั้นสามารถทำให้ลดการอุดตันของเกล็ดเลือด แต่เนื่องด้วยกฎหมายจึงไม่สามารถจดทะเบียนเป็นยาต้านเกล็ดเลือดเพิ่มเติมจากวัตถุประสงค์เดิมได้)

แผนภาพที่ 8: รายชื่อยาที่มีการปรับปรุงสูตรยา

Drug	Original Indication	New Indication
Amphotericin B	Fungal infections	Leishmaniasis
Aspirin	Inflammation, pain	Antiplatelet
Bromocriptine	Parkinson's disease	Diabetes mellitus
Finasteride	Prostate hyperplasia	Hair Loss
Gemcitabine	Viral infections	Cancer
Methotrexate	Cancer	Psoriasis, rheumatoid arthritis
Minoxidil	Hypertension	Hair loss
Raloxifene	Cancer	Osteoporosis
Thalidomide	Morning sickness	Leprosy, multiple myeloma
Sildenafil	Angina	Erectile dysfunction, pulmonary hypertension

- **อินโดนีเซีย** ในปี พ.ศ. 2559 มีการกำหนดกฎหมายสิทธิบัตรที่ไม่อนุญาตให้มีการจดสิทธิบัตรสำหรับสูตรยาใหม่และการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของยา และในปี พ.ศ. 2560 นั้นอนุญาตให้มีการจดสิทธิบัตรสำหรับการใช้ยาในอีกวัตถุประสงค์ได้หากมี “ผลในการรักษาที่เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยยะ” ซึ่งการออกกฎหมายเช่นนี้สื่อให้เห็นถึงความไม่แน่นอนทางด้านกฎหมายของอินโดนีเซียในสายตานักลงทุนอย่างมาก

ซึ่งประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีกฎหมายปฏิเสธการจดทะเบียนของนวัตกรรมยาต่อยอดได้รับผลประโยชน์ โดยค้นคว้าและวิจัยเพิ่มเติมจากสูตรเดิมที่มีอยู่พัฒนาและขายคอนเซ็ปต์กลับไปยังบริษัทแม่ที่ถือสิทธิบัตรอยู่เพื่อนำไปพัฒนาต่อ การบริหารจัดการการทดสอบทางคลินิกเป็นส่วนที่มีการเติบโตในประเทศอาเซียนหลายประเทศ โมเดลทางธุรกิจนี้จะช่วยให้อุตสาหกรรมท้องถิ่นได้ระดับห่วงโซ่คุณค่าขึ้นไปได้ และในที่สุดก็จะสร้างงานที่มีคุณค่าสูงและสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

ในอินเดียพบว่าการปฏิเสธไม่ให้มีการจดสิทธิบัตรนวัตกรรมต่อยอดก่อให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจในประเทศคือเมื่อวิจัยในอินเดียสำเร็จแล้ว บริษัทจะจดทะเบียนสิทธิบัตรในนามบริษัทค้นคว้าและวิจัยในต่างประเทศแทน นั่นหมายความว่าเศรษฐกิจอินเดียและผู้ป่วยจะไม่ได้รับประโยชน์จากการนี้เลย²⁸

แนวทางแก้ไข

ทุกวันนี้ระบบสิทธิบัตรถูกสร้างขึ้นบนรากฐานของการไม่เลือกปฏิบัติ -การใช้กฎเดียวกันกับทุกคน แทนที่จะเลือกปฏิบัติกับเฉพาะบางประเภทของเทคโนโลยี อุตสาหกรรมหรือตำแหน่งทางกายภาพของนวัตกรรม²⁹ ทุกนวัตกรรมควรมีสิทธิในการจดสิทธิบัตรแม้ว่าจะไม่ได้เป็นนวัตกรรมสำหรับอุตสาหกรรมใหญ่ก็ตาม

- ✓ เพื่อให้ได้มาตรฐานสากลเกี่ยวกับสิทธิบัตร รัฐบาลควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าทุกสิ่งประดิษฐ์จะถูกประเมินด้วยเกณฑ์เดียวกันและอนุญาตให้มีการจดสิทธิบัตรแก่นวัตกรรมที่ผ่านคุณสมบัติของการจดสิทธิบัตรโดยไม่มีการแทรกแซงของรัฐบาลหรือองค์กรอื่นโดยมิชอบ
- ✓ ตรวจสอบให้แน่ใจว่าสามารถจดสิทธิบัตรต่อยอดสำหรับยาได้ อนุญาตให้มีการจดสิทธิบัตรซอฟต์แวร์และการต่อยอดนวัตกรรมที่ผ่านคุณสมบัติของการจดสิทธิบัตร

มีความชัดเจนในการใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตร (compulsory license)

การใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรคือ การที่รัฐบาลอนุญาตให้ผู้ที่ไม่ได้ถือสิทธิบัตรหรือนุคคลที่ 3 สามารถผลิตและนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่มีการจดสิทธิบัตรไว้ได้โดยมิได้รับการยินยอมจากผู้ถือสิทธิบัตร ในกรณีพิเศษ ข้อตกลง TRIPS อนุญาตให้ประเทศต่าง ๆ สามารถเรียกใช้สิทธินี้ได้ไม่ว่าจะเป็นการผลิตหรือนำเข้า ถึงแม้จะมีการอนุญาตให้ใช้สิทธินี้แต่หลายประเทศเลือกที่จะใช้สิทธินี้ในกรณีที่จำเป็นเท่านั้น เช่น การใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรในประเทศทางแถบแอฟริกันและลาตินอเมริกันเพื่อผลิตยารักษาโรคเอดส์ในช่วงปลายทศวรรษ 1990s และกลางทศวรรษ 2000s³⁰

อย่างไรก็ตามได้มีการเริ่มใช้สิทธินี้ในประเทศกลุ่มอาเซียนเพื่อวัตถุประสงค์ลดราคายา

- **มาเลเซีย** ในปี พ.ศ. 2560 ได้มีการอนุญาตให้ใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรแก่การผลิตยาไวรัสตับอักเสบบี
- **อินโดนีเซีย** ได้มีการอนุญาตให้ใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรแก่ยา 9 ประเภท (ในปี พ.ศ. 2547 พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2555) ซึ่งมีการอนุญาตให้สามารถใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรเมื่อยาเหล่านั้นไม่มีการผลิตในอินโดนีเซียเป็นเวลานานกว่า 36 เดือน หลังจากออกสิทธิบัตร
- **ฟิลิปปินส์** กำลังเตรียมแนวทางที่จะจัดตั้งกฎหมายและขยายขอบเขตการใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรแก่ยาจำนวนมากขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายยาราคาถูก

ข้อเสียจากการใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรในทางอ้อมคือ ผู้ผลิตจะลังเลในการออกยาตัวใหม่ในประเทศเหล่านั้น เนื่องจากกลัวจะถูกเอาเปรียบด้วยข้อกฎหมายนี้ ถ้าหากไม่มีการผลิตยาเหล่านั้นหรือจัดจำหน่ายในประเทศบริษัทที่ต้องการจะใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรจะไม่สามารถใช้สิทธินี้ได้ และยังส่งผลกระทบต่อการลงทุนวิจัยและพัฒนาในประเทศที่มีการใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรอีกด้วย บริษัททั่วไปอาจไม่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าหรือทดลองเกี่ยวกับยาและทำตามขั้นตอนที่จะได้รับเงินคืนจากภาครัฐ นี่คือความเป็นจริงเกี่ยวกับประเทศที่มีกลุ่มผู้ป่วยน้อย

กฎหมายใหม่ ของ**ประเทศอินโดนีเซีย**ที่ต้องการออกใบอนุญาตบังคับสำหรับยาที่ไม่ได้ผลิตในประเทศยังส่งผลกระทบต่อประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจาก จะทำให้ปริมาณยาในประเทศลดลงและเพราะบริษัทต่างๆไม่ต้องการร่วมลงทุนในการลงทุนที่มีความเสี่ยง ปราศจากการลงทุนในการวิจัยและทำให้ประเทศขาดความรู้และสถานปฏิบัติการห้องแลปที่น่าเชื่อถือ ทำให้ไม่สามารถขยายฐานความรู้ความสามารถของแรงงานในประเทศอีกด้วยและยังทำให้เป็นไปได้ยากที่จะมีบริษัทที่จะมาลงทุนในการวิจัยและพัฒนาในประเทศที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นประจำ

แนวทางแก้ไข

ในอดีตการออกกฎหมายสิทธิเหนือสิทธิบัตรเป็นเพียงเครื่องมือในการต่อรองราคา มากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเมื่อราคายาถูกลง จึงมีการดำเนินการอย่างไม่โปร่งใส การบ่อนทำลายสิทธิในทรัพย์สินในลักษณะเช่นนี้ขัดขวางการลงทุนจากภาคเอกชนในระบบนิเวศการดูแลสุขภาพและบ่อนทำลายตัวเลือกของผู้ป่วย รัฐบาลควรปฏิบัติดังนี้

- ✓ จำกัดการออกกฎหมายสิทธิเหนือสิทธิบัตรในกรณีจำเป็นเท่านั้น
- ✓ เหตุผลในการออกกฎหมายสิทธิเหนือสิทธิบัตรนั้นจะต้องระบุอย่างชัดเจน เพื่อเหตุความโปร่งใสและมีการวิเคราะห์และคาดการณ์ถึงผลประโยชน์อย่างชัดเจน
- ✓ ควรมีการจัดทำอย่างยุติธรรมและโปร่งใส เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ถือสิทธิบัตร
- ✓ รัฐบาลไม่ควรบังคับโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ถือสิทธิบัตรแม้จะสามารถทำได้โดยไม่ได้รับความยินยอมก็ตาม

ลิขสิทธิ์

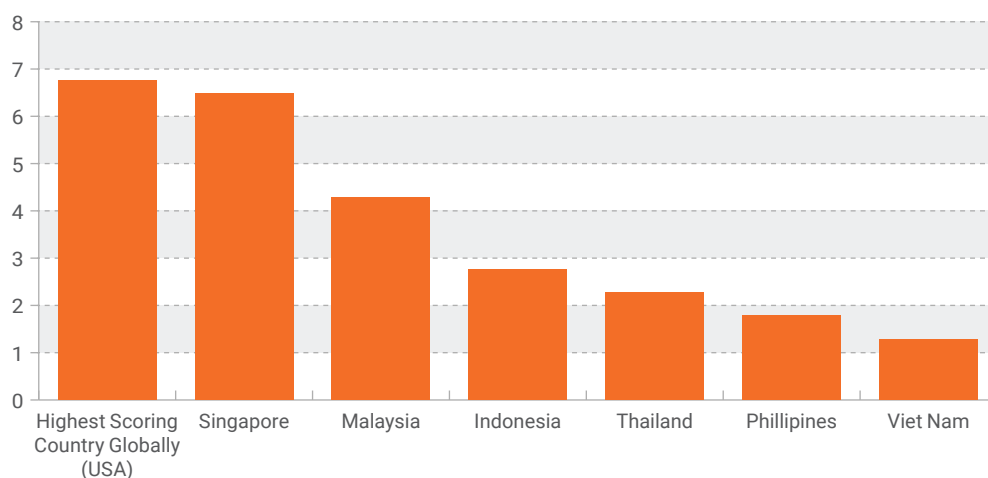
วัตถุประสงค์หลักของลิขสิทธิ์คือการสนับสนุนและให้รางวัลผู้คิดค้นและสร้างสรรค์ผลงานผ่านการให้สิทธิในทรัพย์สิน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้สร้างสรรค์ผลงานที่จะนำมาซึ่งความก้าวหน้าในอนาคต โดยการให้สิทธิพิเศษบางประการแก่ผู้สร้างที่อนุญาตให้ผู้คิดค้นมีสิทธิในการป้องกันการลอกเลียนแบบ ซึ่งตัวผู้ถือลิขสิทธิ์ได้รับประโยชน์ในทางด้านเศรษฐกิจส่วนหนึ่งนั้นก็ได้รับประโยชน์จากผลงานที่ผู้ถือลิขสิทธิ์สร้างขึ้น ซึ่งผู้ถือลิขสิทธิ์อาจไม่สร้างหรือไม่เผยแพร่หากไม่ได้รับการปกป้องทางด้านลิขสิทธิ์ นอกเหนือจากงานวรรณกรรมแล้วลิขสิทธิ์สามารถนำมาใช้เพื่อปกป้องเพลง ภาพเคลื่อนไหวและงานภาพและเสียงรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์

การมีลิขสิทธิ์และการบังคับใช้ที่รัดกุมถือเป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศในกลุ่มอาเซียน เนื่องจากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างสรรค์นั้นถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเจริญเติบโตอย่างมากภายในกลุ่มประเทศอาเซียน ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศฟิลิปปินส์มีรายได้จากการผลิตภาพยนตร์มากที่สุด³¹ และมีการสร้างจุดแข็งด้านดิจิทัลโดยพัฒนางานกราฟิกดีไซน์ การตลาดออนไลน์ และการพัฒนาเว็บไซต์ สำหรับประเทศอินโดนีเซียอุตสาหกรรมการสร้างสรรค์นั้นคิดเป็นร้อยละ 7.4 ของจีดีพีประเทศในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นผลมาจากการที่อุตสาหกรรมหนังของอินโดนีเซียขยายตัวไปทั่วภูมิภาค เนื่องจากภาษาบาฮาซานั้นเป็นที่ใช้งานอย่างแพร่หลายในหลายประเทศ³²

อย่างไรก็ตามข้อครหาที่ความมาตรฐานด้านลิขสิทธิ์ของประเทศในแถบอาเซียน ยกเว้นสิงคโปร์ ยังคงต่ำกว่ามาตรฐานสากลอยู่มาก นับตั้งแต่ประเทศมาเลเซีย จากรูปที่ 9 ซึ่งรูปแบบการละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์มีหลากหลายรูปแบบดังนี้

- การออกอากาศการแข่งขันกีฬาสด ทางออนไลน์โดยไม่ได้รับอนุญาต
- การละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์ ผ่านทางคลาวด์โดยใช้วิธีวิศวกรรมย้อนกลับ เช่น เกมสโออนไลน์ละเมิดลิขสิทธิ์
- การสตรีมเพลง แบบละเมิดลิขสิทธิ์
- “หนังซุ่ม” การแอบถ่ายภาพยนตร์โรงหนังเพื่อนำไปเผยแพร่ออนไลน์.

แผนภาพที่ 9: ความเข้มแข็งของระบบลิขสิทธิ์อ้างอิงจากดัชนีทรัพย์สินทางปัญญาปี พ.ศ. 2562

ตัวอย่างวัฒนธรรมการละเมิดลิขสิทธิ์ในอาเซียน

- ✗ เว็บไซต์ขายของออนไลน์ของอินโดนีเซีย Tokopedia, Bukalapak และ Indoxxi.com ติดอันดับการสำรวจตลาดละเมิดลิขสิทธิ์ในปี พ.ศ. 2561 อัตราการละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ในเวียดนามคิดเป็นร้อยละ 74 อ้างอิงจากพันธมิตรซอฟต์แวร์
- ✗ การละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของประเทศมาเลเซีย ส่งผลให้มีการจ้างงานลดลง 2,012 ตำแหน่ง งานและงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในทางอ้อม ลดลงถึง 1,327 ตำแหน่ง

ถึงแม้อัตราในการละเมิดลิขสิทธิ์จะมียู่งสูงแต่การควบคุมบังคับใช้ในอาเซียนนั้นยังถือว่าหละหลวมอยู่มาก บ่อยครั้งที่เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่สามารถยกเลิกหรือหยุดการกระทำของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ได้เลย และกลไกการร่วมมือระหว่างผู้ถือลิขสิทธิ์กับหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบก็ไม่เพียงพอที่จะต่อต้านการละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์อย่างจริงจังได้

เช่นในประเทศฟิลิปปินส์ หากผู้ถือลิขสิทธิ์แจ้งกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงการละเมิดลิขสิทธิ์ หน่วยงานรัฐไม่สามารถถือการเผยแพร่ของผู้ละเมิดได้เลย หากไม่มีหมายศาล³³

ส่วนในประเทศไทย ได้มีการปรับปรุงพัฒนากฎหมาย เพื่อให้ผู้ละเมิดสามารถประสานงานกับหน่วยงานรัฐได้โดยตรง เกี่ยวกับผู้ละเมิดลิขสิทธิ์³⁴ ซึ่งส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์ภาพกว้างที่จะปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา

แนวทางแก้ไข

- ✓ ควรมีการเพิ่มจำนวนทรัพยากรบุคคลและการฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อสร้างศักยภาพที่ดีในการบังคับใช้กฎหมาย
- ✓ สร้างความตระหนักแก่สาธารณชนถึงผลกระทบที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์
- ✓ พัฒนาเทคโนโลยีให้ก้าวหน้า เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์
- ✓ มีการปรับเปลี่ยนข้อบังคับเพื่อให้เข้ากับเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่อยู่เสมอ เพื่อไม่ให้มีช่องโหว่ในการละเมิดลิขสิทธิ์
- ✓ ปรับปรุงวิธีการดำเนินการในการลบเนื้อหาหรือข้อมูลที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อให้รวดเร็วและครบถ้วน

เครื่องหมายการค้า

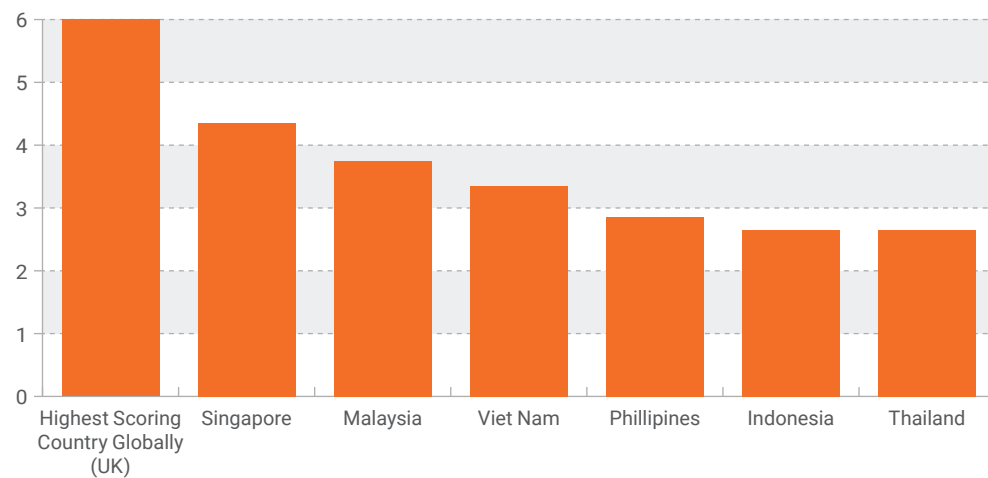
วัตถุประสงค์ของเครื่องหมายการค้าคือ หนึ่งลูกค้าสามารถแยกแยะและเลือกบริโภคสินค้าและบริการเพื่อให้มีการแข่งขันอย่างยุติธรรมระหว่างแบรนด์ และสองเพื่อเป็นการยืนยันที่คุณภาพและที่มาการผลิตของสินค้าและบริการนั้นได้ การคุ้มครองเครื่องหมายการค้าอย่างมีประสิทธิภาพจึงถือเป็นสิ่งสำคัญทั้งต่อธุรกิจในประเทศ และระหว่างประเทศและการทำงานที่เหมาะสมของกลไกเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน ประเทศในกลุ่มอาเซียนต่างก็มีการเจริญเติบโตของแบรนด์ใหม่มากมายและ แบรนด์เหล่านี้ต่างก็ต้องพึ่งพาอาศัยกฎหมายคุ้มครองเพื่อประโยชน์สูงสุดของทุกฝ่าย (จากรูปที่ 10)

ถึงแม้การคุ้มครองเครื่องหมายการค้าจะเป็นเรื่องที่สำคัญ แต่ประเทศในกลุ่มอาเซียนยังมีการละเมิดลิขสิทธิ์เครื่องหมายการค้าอยู่มากมาย นับตั้งแต่ สินค้าอุปโภคบริโภค อุปกรณ์ไฟฟ้า อะไหล่ สารเคมี อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าแบรนด์เนม ยา ไปจนถึง อาหารและเครื่องดื่ม³⁵ แสดงให้เห็นถึงการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่ค่อนข้างหละหลวมเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล จากรูปที่ 11 และมาตรการการตอบโต้กับผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ที่ค่อนข้างหละหลวมเช่นกัน จากรูปที่ 12

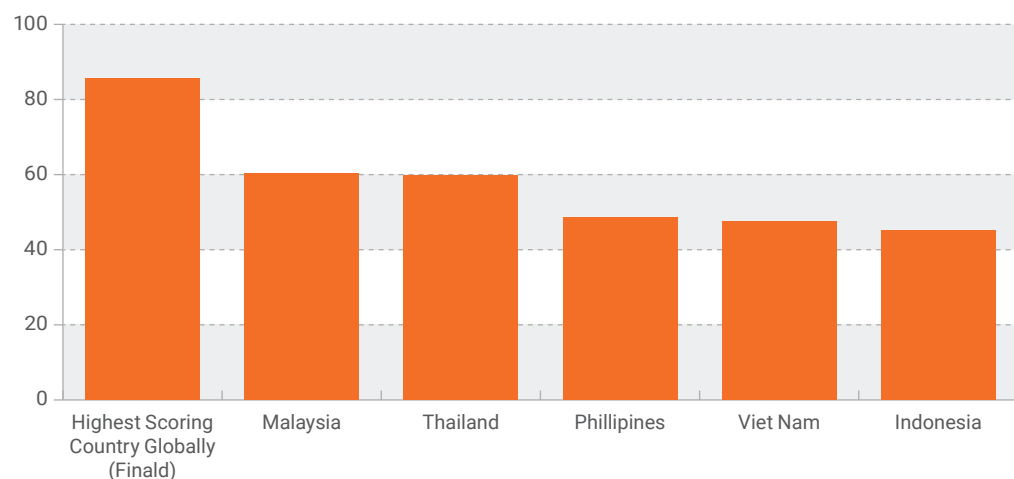
แผนภาพที่ 10: ตราหือสินค้าหลักในเอเชียอาคเนย์

แผนภาพที่ 11: คะแนนระบบเครื่องหมายสินค้า อ้างอิงดัชนีทรัพย์สินทางปัญญานานาชาติ พ.ศ. 2562

แผนภาพที่ 12: ดัชนีสภาพแวดล้อมสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์โลก พ.ศ. 2561

จีนเป็นประเทศที่ถือว่ามีการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เครื่องหมายการค้ามากที่สุดในโลก อ้างอิงจากองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ OECD³⁶ ส่วนเวียดนาม มาเลเซียและไทย มีปริมาณสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เครื่องหมายการค้ารองลงมา³⁷ การขนส่งสินค้าปลอมจะทำผ่านศูนย์กลางขนส่งในสิงคโปร์และฮ่องกง

เพื่อที่จะระบุความเกี่ยวข้องระหว่างสินค้าปลอมแปลงและการสร้างความเสียหายให้กับเศรษฐกิจและสังคม ทุกประเทศในอาเซียนจะต้องกำหนดกรอบกฎหมายในการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า และในไม่กี่ปีที่ผ่านมา หลายประเทศได้จัดให้มีทรัพยากรพิเศษที่จัดการเรื่องนี้โดยตรง และได้มีการปฏิรูปเพื่อคุ้มครองและบังคับใช้สิทธิเหล่านี้

- **ไทย** ได้แก้ไขพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าเพิ่มเติมในบางแง่มุมและลดขั้นตอนบางอย่างเพื่อลดระยะเวลาในการดำเนินคดี ในปี พ.ศ. 2560 ได้มีการบัญญัติกฎหมายการคุ้มครองเพิ่มเติม โดยเฉพาะจำหน่ายในประเทศ แต่ระบุถึงการขนส่งนำเข้าและส่งออกของละเมิดเข้าหรือออกประเทศอีกด้วย สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา มีการออกแผนที่นำทางเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อให้มีการเพิ่มความพยายามในการต่อสู้กับการละเมิดลิขสิทธิ์และการปลอมสินค้า

- **ฟิลิปปินส์** มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะบังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวดมากขึ้น อย่างต่อเนื่องเพื่อต่อสู้กับปัญหาที่ประเทศกำลังเผชิญ
- **มาเลเซีย** มีการออกกฎหมายและกลไกการประสานงานการบังคับใช้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า และเพิ่มข้อตกลงในการร่วมมือระหว่างหน่วยงานขึ้น
- **อินโดนีเซีย** เข้าร่วมกับข้อตกลงมาดริดระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งถือเป็นความก้าวหน้าที่ยิ่งใหญ่เทียบจากเดิมที่ค่อนข้างหละหลวม³⁸
- **เวียดนาม** ในปี พ.ศ. 2559 ได้มีการระบุเพิ่มเติมเกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้าว่าเป็นความผิดทางอาญา³⁹

ถึงแม้แต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนต่างมีการปรับปรุงกฎหมายและข้อบังคับแต่ยังมีอุปสรรคอยู่มาก เช่น

- ในหลายประเทศการดำเนินการบังคับใช้และบทลงโทษที่ล่าช้าและมีอุปสรรคมากเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาเลเซียและฟิลิปปินส์ซึ่งทำให้จำกัดความสามารถของบริษัทในการบังคับใช้เครื่องหมายการค้าของพวกเขา
- ในหลายประเทศ เจ้าหน้าที่ตุลาการไม่มีอำนาจในการยึดสินค้าผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่อยู่ในระหว่างการขนส่ง

แนวทางแก้ไข

- ✓ ลงทุนโดยเพิ่มเจ้าหน้าที่ตุลาการ รวมถึงออกกฎหมายเพื่อให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในหารตรวจสอบและยึดของละเมิดเครื่องหมายการค้า รวมถึงการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย
- ✓ ออกกฎหมายบทลงโทษที่เข้มงวดต่อผู้กระทำความผิด ไม่เฉพาะผู้จำหน่ายแต่รวมถึงผู้ขนส่งด้วย
- ✓ เร่งขบวนการการดำเนินงาน ตรวจสอบและลงโทษ หลีกเลี่ยงความล่าช้า

ความลับทางการค้า

ความลับทางการค้า ถือเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ที่มีค่ามากที่สุดในแทบทุกภาคส่วนอุตสาหกรรม กฎหมายคุ้มครองความลับทางการค้า มีทั้งหมด 3 ส่วนคือ (1) ข้อมูลทางเทคนิคเช่นขั้นตอนการผลิต และพิมพ์เขียว (2) ข้อมูลทางธุรกิจที่เป็นความลับเช่นข้อมูลลูกค้า (3) ความรู้ในการทำธุรกิจเช่นวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

หากในประเทศมีกฎหมายและการบังคับใช้ที่เข้มงวดและมีประสิทธิภาพ เจ้าของธุรกิจก็จะสามารถวางใจได้ว่าคู่แข่งจะไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ แต่ในยุคที่ข้อมูลทุกอย่างเป็นดิจิทัล ความลับทางการค้าจึงเป็นสิ่งที่ง่ายต่อการถูกละเมิดมากที่สุดกฎหมายความลับทางการค้าจึงมีความสำคัญมากในยุคดิจิทัลที่การขโมยข้อมูลนั้นเป็นไปได้ง่ายดายซึ่งเป็นเรื่องที่ทั้งรัฐบาลและตัวเจ้าของธุรกิจเองจะต้องหาแนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพที่สุดเพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูล และในแง่ของการทำธุรกิจนั้นความลับทางการค้ามีความสำคัญมากขึ้นต่อการตัดสินใจลงทุนและต่อความสำเร็จ

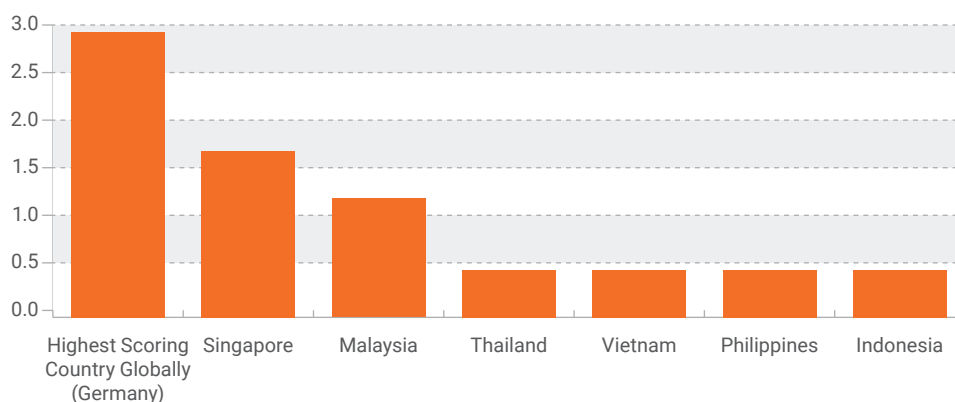
หลายประเทศในกลุ่มอาเซียน เข้าใจถึงจุดนี้และมีการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ให้มีความรัดกุมมากขึ้นซึ่งช่องโหว่ทางกฎหมายของประเทศต่าง ๆ มีดังนี้ (ดูแผนภาพที่ 13) ⁴⁰

- **อินโดนีเซีย** เจ้าของธุรกิจจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า คู่แข่งมีการได้มาซึ่งข้อมูลอย่างผิดกฎหมาย จึงทำให้การดำเนินคดีเป็นไปได้ยาก
- **ฟิลิปปินส์** มีการบัญญัติถึงการคุ้มครองทางความลับทางการค้า แต่ไม่ได้มีการชี้แจงอย่างละเอียด จึงทำให้มีช่องโหว่ทางกฎหมายอยู่
- **เวียดนาม** มีการบัญญัติถึงการคุ้มครองความลับทางการค้า แต่ขาดประสบการณ์ในการดำเนินงาน
- **ไทย** มีการบัญญัติคุ้มครองความลับทางการค้าในปี พ.ศ. 2545

แนวทางแก้ไข

- ✓ สร้างความตระหนักแก่สาธารณชนเกี่ยวกับการรักษาความลับทางการค้า

แผนภาพที่ 13: การปกป้องความลับทางการค้าและความลับข้อมูลทางธุรกิจ
อ้างอิงจากดัชนีทรัพย์สินทางปัญญา พ.ศ. 2562

การกำกับดูแลเรื่องการคุ้มครองข้อมูล

การคุ้มครองข้อมูลเริ่มมีบทบาทความสำคัญมากขึ้นในแง่ทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อดึงดูดให้มีการลงทุนวิจัยและค้นคว้าเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับยารักษาโรค เคมีเพื่อการเกษตร และยาทางชีวภาพ

การที่มีการคุ้มครองทางข้อมูลจะช่วยให้คู่แข่งไม่สามารถนำผลการทดลองเหล่านี้ไปใช้ซ้ำหรือดัดแปลงได้ เนื่องจาก การที่จะจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เช่นยารักษาโรค เคมีเพื่อการเกษตร หรือยาทางชีวภาพ ผู้พัฒนาและคิดค้นจะต้องเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด ทั้งสูตรและขั้นตอนวิธีการทำและผลการทดลองซึ่งการทดลองในแลปนั้นมีราคาที่สูงขึ้นและวิธีการที่ซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ในการที่จะพัฒนาสารเคมีหรือชิ้นใหม่

การคุ้มครองข้อมูลที่เพียงพอช่วยให้ผู้จดทะเบียนสามารถหาวิธีผลิตและทำการตลาดและจัดการกับการลดต้นทุนได้ก่อน ที่ข้อมูลเหล่านี้จะถูกเปิดเผยต่อสาธารณชนได้

ในกรณีของยาชีวภาพการปกป้องข้อมูลการทดลองทางคลินิกมีความสำคัญมากซึ่งสิทธิบัตรเพียงอย่างเดียวอาจให้ความคุ้มครองไม่เพียงพอเนื่องจากสูตรทางเคมีและโครงสร้างทางโมเลกุลเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความละเอียดและซับซ้อนกว่ายาแบบ “ดั้งเดิม” มาก และอาศัยความแม่นยำของสูตรซึ่งบางโมเลกุลก็มีความแตกต่างเล็กน้อย อาจต้องมีการคุ้มครองควบคุมความแปรผันของผลลัพธ์โมเลกุลที่อาจเกิดขึ้น จึงต้องอาศัยกฎหมายที่ละเอียดและครอบคลุมเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้คิดค้น

ประเทศที่ต้องการดึงดูดการวิจัยและคิดค้นพัฒนาเหล่านี้จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายให้รัดกุมยิ่งขึ้น ทรัพย์สินทางปัญญารูปแบบนี้จำเป็นต้องมีสำหรับประเทศที่ต้องการจะเข้าร่วมห่วงโซ่มูลค่า ในฐานะประเทศที่ให้บริการเกี่ยวกับการทำวิจัยและค้นคว้าและการทดลองในคลินิก ซึ่งหลายประเทศในอาเซียนไม่ได้มีการบัญญัติการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในลักษณะนี้ไว้ (จากแผนภาพที่ 14)

แนวทางแก้ไข

- ✓ ระบุเงื่อนไขที่ครอบคลุมการป้องกันทางด้านการสังเคราะห์ทางเคมี การพัฒนายารักษาโรค สารเคมี เกษตรกรรม และยาทางชีวภาพ อย่างละเอียด

แผนภาพที่ 14: การกำกับดูแลการป้องกันข้อมูลทั่วโลก

Source: Mirandah Asia; Thomson Reuters Practical Law; China IP Legal Report.

Country	Regulatory data protection
United States	12 years
European Union	11 years
Japan	8 years
China	Proposes increasing from 6 to 12 years for certain biologic drugs
Malaysia	5 years; no protection for biologic drugs
Viet Nam	5 years
Indonesia	Not available
Thailand	Not available
Philippines	Not available

อ้างอิง

- 1 WIPO, World Intellectual Property Report 2017, available at https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_944_2017.pdf
- 2 Intal, P. Jr., Y. Fukunaga, F. Kimura, P. Han, P. Dee, D. Narjoko, and S. Oum (2014), 'Competitive and Dynamic ASEAN', in ASEAN Rising: ASEAN and AEC beyond 2015. Jakarta: Economic Research Institute for ASEAN and East Asia, pp. 165–211. http://www.eria.org/Key_Report_ASEAN_Rising_Chapter_4.pdf
- 3 Information Technology and Innovation Foundation (2019) "The Way Forward for Intellectual Property Internationally" available at <https://itif.org/publications/2019/04/25/way-forward-intellectual-property-internationally>
- 4 Yi Qian (2006), Do National Patent Laws Stimulate Innovation in a Global Patenting Environment? A Cross-Country Analysis of Pharmaceutical Patent Protection, 1978-2002, 89 Review of Economics and Statistics 436-453
- 5 Albert Hu and Ivan Png, (2013) Patent Rights and economic growth, 65 Oxford Econ. Papers 675-698
- 6 U.S. Dep't of Commerce (2010), Patent reform: unleashing innovation, promoting economic growth & producing high-paying jobs.
- 7 Park, W. G. and D. Lippoldt (2008), "Technology Transfer and the Economic Implications of the Strengthening of Intellectual Property Rights in Developing Countries", OECD Trade Policy Papers, No. 62, OECD Publishing, Paris.
- 8 Walter G. Park and Douglas G. Lippoldt, "Technology Transfer and the Economic Implications of the Strengthening of Intellectual Property Rights in Developing Countries" (working paper, OECD, Paris, 2008).
- 9 Maskus, "The New Globalisation," 2014, 276 (more than 15 recent economic studies establish the positive effects of patent strengthening on inward trade in high-tech goods, FDI, and licensing)
- 10 Keith Maskus, "Private Rights and Public Problems: The Global Economics of Intellectual Property in the 21st Century" (Washington, D.C.: Peterson Institute, 2012).
- 11 Lanjouw, Jean (2005). "Patents, Price Controls and Access to New Drugs: How Policy Affects Global Market Entry". Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=984259>
- 12 Borrell, Joan-Ramon (2005). "Patents and the faster introduction of new drugs in developing countries". Applied Economics Letters, 12 (2), 379–382.
- 13 Kyle, Margaret & Qian, Yi (2014). "Intellectual Property Rights and Access to Innovation: Evidence from TRIPS". NBER Working Paper No. w20799. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2543650>
- 14 Cockburn, Iain M., Jean O. Lanjouw, & Mark Schankerman (2016). "Patents and the Global Diffusion of New Drugs." American Economic Review, 106(1): 136-64.
- 15 Jerry Cao & Po-Hsuan Hsu, Patent Signaling, Entrepreneurial Performance and Venture Capital Financing (Working Paper 2010)
- 16 ASEAN Economic Community Blueprint, 2025, available at https://www.asean.org/storage/2016/03/AECBP_2025r_FINAL.pdf
- 17 Mahanakorn Partners, "Intellectual Property in Thailand, 2018", available at <https://www.mahanakornpartners.com/intellectual-property-in-2018-thailand/>
- 18 International IP Index, 2019
- 19 European Union Intellectual Property Office (2016), Intellectual property rights intensive industries and economic performance in the European Union"
- 20 WTO TRIPS Agreement Section 5, available at https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_04c_e.htm
- 21 Schultz, M & Madigan, K, 2016, "The long wait for innovation: the global patent pendency problem", Center for the Protection of Intellectual Property, available at <http://sls.gmu.edu/cpip/wp-content/uploads/sites/31/2016/10/Schultz-Madigan-The-Long-Wait-for-Innovation-The-Global-Patent-Pendency-Problem.pdf>
- 22 Mirandah Asia, Comparison of Patent Systems of 6 member states of the ASEAN community, 2017, available at <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=e6b9315c-a942-44b7-a621-b8198ccff66>
- 23 Joan Farre-Mensa et. al, The Bright Side of Patents, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2704028 (2016).
- 24 London Economics (2010), Patent Backlogs and Mutual Recognition, https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/328678/p-backlog-report.pdf
- 25 Glaxo Grp., Ltd. v. Apotex, Inc., 376 F.3d 1339, 1342 (Fed. Cir. 2004).
- 26 Cohen et al, (2006), "Role of follow-on drugs and indications on the WHO Essential Drug List", J Clin Pharm Therapy 31(6):585-92.
- 27 'Solving the problem of new uses by creating incentives for private industry to repurpose off-patent drugs', Benjamin n. Roin, 2014
- 28 Geneva Network (2019) "Copy or compete: how India's patent law harms its own drug industry's ability to innovate", available at <https://geneva-network.com/wp-content/uploads/2019/07/WP-Copy-or-Compete-JULY-2019.pdf>
- 29 TRIPS Article 27.1
- 30 Kuhn R, & Beall R (2012), "Trends in Compulsory Licensing of Pharmaceuticals Since the Doha Declaration: A Database Analysis", PLoS Medicine, 9(1): e1001154
- 31 "'The Hows of Us' makes history as first PH film to cross P600-M mark locally", ABS-CBN News, 17th September 2017, available at <https://news.abs-cbn.com/entertainment/09/17/18/the-hows-of-us-makes-history-as-first-ph-film-to-cross-p600-m-mark-locally>
- 32 "Jokowi turns to creative sectors to spur Indonesia's growth, The Business Times, 6 April 2018, available at <https://www.businesstimes.com.sg/government-economy/jokowi-turns-to-creative-sectors-to-spur-indonesias-growth>
- 33 The E-Commerce Act and IP Code Philippines http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=225418
- 34 Thailand Update: Copyright (Amendment) Bill Revisits Internet Service Providers, Lexology, available at <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=fe505dbe-9991-495a-b872-0d67a0f34bcf>
- 35 OECD/EUIPO (2017), Mapping the Real Routes of Trade in Fake Goods, available at https://read.oecd-ilibrary.org/trade/trends-in-trade-in-counterfeit-and-pirated-goods_g2g9f533-en#page13
- 36 Ibid
- 37 Ibid
- 38 Law N° 20 of 2016 on Trademarks and Geographical Indications
- 39 Criminal Code No. 100/2015/QH13 of November 27, 2015
- 40 South East Asia IPR SME Helpdesk "Protecting your trade secrets in SE Asia", available at <https://www.southeastasia-iprhelpdesk.eu/sites/default/files/publications/Trade-Secrets-English.pdf>

